СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 67. Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 21 березня, 1934.

VOL. XLII. No. 67. Jersey City, N. J., Wednesday, March 21, 1934. THREE CENTS

І Я, І ВИ, І ВСІ МИ - В ЮВИЛЕЙНІЙ КАМПАНІЇ У. Н. СОЮЗА

УРЯД ЗА ФІНАНСОВУ ДОПОМОГУ МЕНШИМ ПРОМИСЛОВЦЯМ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт передав сенатови й палаті послів конгресу начерк закона про встановлення 12 промислових кредитових банків для допомоги середнім підприємцям.

Один такий банк має знаходитися в кождій окрузі федеральної резервової системи. Президент домагається скорого ухвалення проєкту. Для зорганізування банку треба буде добути капіталу 140 міліонів долярів. Ці гроші мається роздобути через продаж шерів департаментови скарбу. Позички мають бути уділювані на довший реченець, звичайно на 5 літ.

ПАЛАТА ПОСЛІВ УХВАЛИЛА СРІБНИЙ ЗАКОН.

ВАШИНҐТОН. — Проти бажання уряду палата послів ухвалила проєкт Дайза про закупно урядом срібла.

Проєкт потребував для ухвалення кваліфікованої більшости двох третин. При голосуванню за проєкт заявилися 257 конгресменів, проти 112.

Проєкт являється відогріттям давно забутої агітації демократичного лідера Вілієма Дженінґза Браєна.

НОВИЙ ПРОЄКТ ВОЖЕННЯ ПОВІТРОВОЇ ПОЧТИ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор О'Магоні з Вайомінґ вніс проєкт закона, на підставі якого всі повітрові лінії мали би бути обовязані возити почту.

На основі цього закона, на випадок його ухвалення, уряд уживав би летничих ліній зовсім таксамо, як він уживає нині залізничих шляхів.

Такий закон поклав би кінець усяким контрактам про воження почти, які тепер наробили стільки халепи.

СМЕРТЬ РОСІЙСЬКОГО ПРАВОСЛАВНОГО ЕПИСКОПА.

НЮ ЙОРК. — У своїй канцелярії при 97-мій вулиці помер тут'у пятницю Іван Сава Кедровський, архиєпископ російської православної греко-католицької церкви.

Покійний походив з українського роду та був гордий на своє походження з запорозьких козаків. Публично до українства не признавався. В 1923 році приїхав він до Америки з повновластями єпископа від „святого синода" в Москві та мусів звести кількалітню боротьбу за признання цеї повновласти. Щойно суд установив його владу.

Йому часто закидали, що він жонатий єпископ, але він доказував, що це не противиться канонам православної церкви. Декотрі з його дітей, роджених в Америці, замериканізували батьківське імя на „Кедров".

ВЯЗНІ РИЗИКУЮТЬ ЖИТТЯМ ДЛЯ НАУКИ.

ДЕНВЕР (Колорадо). — Дванадцять вязнів у місцевій вязниці дали свій дозвіл, щоб на них пробувати ново відкриту сировицю проти сухіт.

Сировицю відкрив д-р Корпер та його співробітники. Її вже випробувано на звірятах, але не на людях. Сировиця має захороняти людей перед зараженням сухотами. Ґубернатор стейту обіцяв дарувати кару кождому вязневи, що дозволить спробувати цю сировицю на собі. Одначе він не дозволив скористати з цього добродійства всім тим, які записані як налогові злочинці.

ОСВІЧЕНА МАЛПА.

НЮ ЙОРК. — На зборах Нюйорської Академії Наук показували вчену малпу. Вивчили її психологи Єйльського університету. Малпа належить до породи шимпанзів.

Цим разом навчання відносилося до справ, яких малп ще досі не вчили, а саме до справ грошевих. Довгою найкою навчено молпу розуміння гроша, а саме, що на добуття поживи треба готівки. Далі навчили її, що за ріжного роду гроші можна дістати ріжну поживу та що ріжну поживу можна дістати в ріжних місцях.

Грішми для шимпанза послужили кістки, яких уживається при грі в карти. За кістку даної краски можна було дістати тільки одну поживу. Коли наприклад, шимпанз чув спрагу, то міг дістати води тільки за зелену кістку. Він мусів піти по кожду страву до відповідного місця. Щоби дістати „готівку", треба було попрацювати.

Шампанз показався досить понятливим учеником. Одначе він був теж досить розстратним, бо як тільки дістав „гроші", зараз їх видавав на те, чого його душа забагла.

ЗАБАГЛОСЯ ПРИГОД.

Поліція міста Олбані, в стейті Ню Йорк, дістала від поліції в місті Скенектеді, в стейті Ню Йорк, звідомлення, що на додатковім гумовім колесі „боса", котрий іде з Канади, сидить якийсь хлопчина. Коли „бос" сюди приїхав, поліція зняла з „боса" того хлопця та стала його допитувати. Показалося, що він зветься Сидні Селектор, має 14 літ, походить з Монтреалю в Канаді. Він і його товариш хотіли підїхати та вскочили на гумове колесо на заді „боса", що їхав до Злучених Держав. Товариш зіскочив по кількох блоках, а Селектор поїхав далі. Він переїхав з „босом" до Злучених Держав і віхав 285 миль, заки його поліція побачила й зняла з „боса". Хлопець їхав так 10 годин, від 8. години ввечір до 6 години рано. Він був увесь заболочений та чорний від диму автомобіля. Поліція веліла йому вмитися, нагодувала його та всадила на „бос" до Канади, щоби його відвезли назад у його рідні сторони.

ВТІКАЮТЬ ВІД ЗАКІННИЦЬ.

Поліцай, що робив над раном службу на вул. Л. Сапеги у Львові, побачив, що через мур, який окружує заведення св. Тереси, перескочила якась дівчина, зібрала річи, які хтось за нею викинув на вулицю, і втекла. За хвилину перелізла через мур друга дівчина, яку поліцай придержав. Показалося, що це вихованки в домі попраии св. Тереси: перша Ванда Зембович, друга Ядвига Мачишин, обі 14-літні. Запитана, чому втікають, відповіла, що не могла видержати строгої поведінки закінниць з вихованицями. Справою занялася поліція.

„ТОНКИЙ ПАПІР КУРИМО, ГРУБОГО — НЕ ЧИТАЄМО!"

В Азовсько-Чорноморськім краю профорганізатор Кузьменко дістав з районного комітету директиву на тонкому папері. Негайно скрутив з цього паперу папіроску і закурив. На заввагу, яку зробив йому фершал-активіст Черепахін: „Тобі дали директиву, а ти „скурив", Кузьменко відповів: „Чого ти обурюєшся? Курю—поперше, не твою директиву, а подруге — у нас є правило: тонкий папір куримо, а грубого не читаємо!" („Труд", 17. 2.).

МОЛОКО МАТЕРИ — ЛІКОМ.

У Відні виголосив цими днями д-р Соле дуже цікавий відчит, в якому ділився зі слухачами своїм дослідом, а саме, що молоко матери є дуже добрий лікувальний засіб до тамування крови. І так напр. переведено на одній віденській клініці досвід з 10-літнім хлопчиною, що дуже легко дістава кровотечі. Хлопцеви вирвано два зуби і тамовано кров ватою, насиченою молоком матери. Також при кровотечі з носа тамовано кров згаданим уже способом з дуже добрим вислідом.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ФЕНОМЕН У ПОЇЗДЦІ ПО ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

По більших містах Чехословаччини їздить тепер молодий український віртуоз на фортепіяні, Тарас Микиша. Цими днями дав у Кошицях два концерти, про які найбільший денник Словаччини, „Кашаі Уйшаґ", пише ось що: „В цьому сезоні вже вдруге концертував у нашім місті улюблений молодий український віртуоз на фортепіяні, Тарас Микиша. Сміло може він сказати про себе „вені, віді, віці" (прийшов, побачив, побідив), бо незвичайно скоро здобув собі симпатії публики. Визначні критики вважають його найбільшим музичним ґенієм, новою зіркою на небосклоні фортепіянової гри останніх десятиліть. І справді, є в цьому щось незвичайного, коли хтось у такім молодім віці може дати такі чудові здобутки своєї блискучої техніки; може показати так досконалу гру. І вчорашній його концерт пройшов під знаком найбільших успіхів. Прямо чарував публику, яка бурею оплесків примушувала його до все кращих і цінніших додатків. І самі не знаємо, що згадати із добірно підібраної програми. Всі точки програми вдоволили наші вимоги. Вчорашній концерт Тараса Микиші був насолодою для нас, і то такою насолодою, про яку скоро не можна забути".

Шкода лише, що цей молодий наш феномен не прийшов і до своїх ранених братів, до закарпатських Українців, щоб і вони трохи погордилися ним.

ЖАХЛИВА СМЕРТЬ ПІД НОГАМИ РОЗЮШЕНОГО БИКА.

В місті Садовій на Шлеську трапився на фільварку жахливий випадок смерти. Син землевласника, 32-літній Ян Куба, хотів звязати великого бика, якого тучив на картоплях. Бик був такий небезпечний, що стояв у стайні припнятий на два грубі ланцюхи. До ваги вели бика 10 парубків. В одній хвилині бик зірвався з ланцюха і роздер собі ніздря. З болю бик почав сильно ревіти й попав у шал. Парубки зі страху повтікали, так, що на подвірю залишився тільки землевласник. Розюшений бик кинувся на Кубу, й зваливши його рогами на землю, почав тратувати ногами. Вкінці бика вдалося відігнати, а Кубу перевезли у непритомному стані до шпиталю, де він по кількох годинах важких мук помер.

НАПАД НА ПОЧТОВИЙ УРЯД У ПАЛАНКАХ.

На почтовий уряд у Паланках біля Мукачева недавно напали вночі бандити. Один перехожий зауважив це і повідомив поліцію. Поліція застала двері почтового будинку напів вдчинені, а з будинку впали револьверові стріли. Поліція думала, що стріляють бандити, і тому обняла будинок кордоном. По довгій стрілянині поліції удалось увійти до середини, де знайшли помічного почтового урядовця з револьвером у руках. Він сполошив вломників і вони втекли, а коли прийшла поліція, він думав, що то вернулися вломники, і почав обстрілювати поліцаїв. Поліцаям удалося ввійти до будинку лише при помочі сеізних петард.

ПІДСКОЧЕННЯ ТОВАРОВИХ ЦІН У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ ТА ГОЛОД НА ЗАКАРПАТТІ.

Як лише парлямент і сенат ухвалили новий валютарний закон премієра Маліпетра, зараз підскочили всякі ціни товару на ринках і торговлях. Щоб тому запобігти, видав уряд строгі розпорядки відносно поборювання лихви в Чехословаччині. У всіх центральних містах зачали свої праці уряди, що покликані поборювати лихву. Однак це не перешкодило звищці ціни пшениці, яку перед тим продавали за 100—110 Кч., а тепер жадають на торгах 150—160 Кч. Розуміється, найбільше шкоди мае з цих заряджень знову лише наш бідний український селянин, який без праці, заробітку і кредиту стоїть уже перед неминучою голодовою смертю.

ПРОКУРАТОР І 10 ПАР ПІДМЕТОК.

„Пролетарська Правда" ч. 34 з ц. р. повідомляє, що ҐПУ арештувало київського прокуратора Жарича під замітом хабарництва. Там між іншим Жарич дістав за припинення слідства проти директора першої штампувальної фабрики, Кліновича, 10 пар шкіряних підметок (золь), від якогось шофера пару жіночих туфель та мужеські черевики, ще від когось — напої. Це, що прокуратор брав хабарі, і то які — доказує, що і в урядничих сферах Совітів біда, і то небудька.

СТУДЕНТ ВІДКУСИВ СОЛТИСОВИ НІС.

До Рачина, пов. Дубно, приїхав до своїх кревняків студент університету Артем Галій. Одного дня звечір Галій скликав сходини сільської молоді, які одначе не відбулися, бо місцевий солтис, Митрофан Громчук, не хотів дати дозволу. Обурений цим студент напав другого дня на солтиса і в часі бійки відкусив йому кусок носа. Раненому Громчукови мусів прийти з помічю лікар, а „гарячого" студента арештовано й відставлено до суду.

КІНЕЦЬ ПОЛЬСЬКО-ЧЕСЬКИХ ЗАЛИЦЯНЬ

ВАРШАВА (Польща). — Від довгих років польська дипльоматія намагалася довести до тісного зближення між Польщею і Чехословаччиною. Та тепер виявилося, що з тих заходів нічого не виходить. Молодь леґіону Пілсудського вибила вікна чехословацького посольства, демонструючи тим чином проти здогадних переслідувань польської меншости на Чехословаччині. Польська преса знов розписується про арешти польських провідників на Шлеську, що належить до Чехословаччини, як теж про закривання тамже польських шкіл і газет. Півурядова „Ґазета Польска" відгрожується Чехословаччині, що цілий польський нарід стане проти неї за таку протипольську політику й „чехізацію" польської меншости.

Польща люта на Чехословаччину, що вона дала згоду на чотиро-державний союз, заключений у Римі, а Чехи недобрі на Польщу за те, що Польща заключила з Німеччиною договір про ненапад. Чеська газета „Народні Політіка" пише, що Польща заключила з Німеччиною тайний договір, у якім дала свою згоду на поділ Чехословаччини.

БАНКРОТСТВО ПОЛЬСЬКОЇ КОМПАНІЇ.

ВАРШАВА. — Збанкротувала одна з найбільших польських вуглевих і залізних компаній, яка давала роботу 25,000 робітникам і продукувала 45% сталі краю.

СОВІТИ І ПРОСВІТА.

МОСКВА (Росія). — Совітський орган „Правда" подає раз-у-раз відомости, надсилані зі всіх сторін краю, з яких виходить, що по деяких областях не виплатили вчителям по школах платні за останніх 6 місяців і більше. Коли читати декрети, то все в порядку. І школи істнують і є гроші на їх утримання. Але дійсність виказує щось іншого.

ЯК ЗАБАВЛЯЮТЬСЯ У СОВІТАХ.

МОСКВА. — Совітська влада почала звертати більшу увагу на те, щоби людей забавити. Для широких мас піддержує цирки. Ті завжди переповнені. Найбільше люблять там кльовнів, бо ті час від часу дозволяють собі сказати жартом дійсну правду про „совітський рай". Богатша кляса, зглядно вплившовіша, себто совітські урядовці й „ударники" ходять до опери і театрів, грають у теніс і бейзбол та танцюють факс-трат, що став тепер у Совітах дуже популярним танком, подібно як і популярною стала джезова музика.

ВИСУВАЮТЬ ДІТИ ПРОТИ БАТЬКІВ.

МОСКВА. — Совітська „геройка", 14-літня Ольга Балакина з татарської републики, зістала вибрана делеґаткою на другий піонірський зїзд до Москви, а комісарі обдарували її книгами і подарунками та дали безплатну подорож на Крим. А все те за те, що вона донесла чрезвичайці, що її батько і його приятелі „саботують" і крадуть збіже з колхоза. „Комсомольська Правда" взиває діти брати собі приклад з малої „Олі" й слідити за родичами та доносити владі, якщо батьки є проти влади.

ПОМЕР ЛЕМКІВСЬКИЙ ДІЯЧ.

СЯНІК (Західня Україна). — Помер Василь Юрченко, люстратор при Лемківськім Союзі Кооператив, бувший Український Січовий Стрілець і старшина української армії. Був ревним народнім робітником, а працював над культурно-освітним піднесенням громадян головно ліського і сяніцького повіту.

БЕЗРОБІТНИХ В АРМІЮ.

ПАРИЖ. — Смертність зменшує число рекрутів Франції. Та вона знайшла з цього вихід. Бере до армії на коротко-реченцеву військову службу безробітних.

НІМЦІ НЕ ДУЖЕ ТО ПРОТЕСТУЮТЬ.

БЕРЛІН. — Ґітлер не дуже журиться тим, що Мусоліні заключив договір з Австрією й Угорщиною. Бо для нього важніше те, що Мусоліні підкреслив, що це ілюзія, коли хто думає, що можна Німеччину постійно розоброїти.

ДАЛІ ПРОТИ ЖИДІВ.

БЕРЛІН. — Буде незабаром закритий дуже впливовий часопис „Фосіше Цайтунґ", який мав мало передплатників, але великий голос. Цей часопис був у жидівських руках.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МОЛОДЬ ПІД ОПІКУ У. Н. СОЮЗА

МУСОЛІНІ ПРО ЕВРОПЕЙСЬКУ СИТУАЦІЮ

Дійсний диктатор Італії, Мусоліні, використав урочистість відкриття зборів фашистівської партії, щоб заявити й Італії і світови деякі щирі слова про становище Італії до важних міжнародніх справ.

Хоч Мусоліні говорить фрази про багатонадійні знаки французько-італійського зближення, він рівночасно каже, що досі не розвязано ні одного питання, якого розвязання Італія вважає за умову зближення до Франції. Значить, французька й італійська політика далі йдуть ріжними дорогами. Їх політики далі собі противляться.

Це противенство обертається довкола питання версайського договору.

З питань, звязаних з версайським договором, Мусоліні згадує два, й у кождім з них забирає явно виразне й недвозначне становище.

Перше питання — це питання узброєння Німеччини. Мусоліні підкрислює, що аліянти розброїли Німеччину під зобовязанням, що вони самі роззброяться. Цього зобовязання аліянти не виконали: ні Франція, ні Анґлія, ні інші держави, що воювали проти центральних держав, не роззброїлися. Супроти цього аліянти повинні дозволити тепер Німеччині узброїтися. Колиб аліянти цього не дозволили, то цим вони зломили би версайський договір.

Друге питання, звязане з версайським договором, це питання границь Угорщини. Мусоліні вважає це питання таким важним, що згадує його отверто. Він уважає постанови мира про границі Угорщини нарушенням засад слушности. Нарушено ці засади через полишення міліонів Мадярів поза границями Мадярщини. Італія, заручує Мусоліні, буде все стояти за поправку границь Угорщини. Це, очевидно, йде в розріз з інтересами Югославії, Чехословаччини й Румунії. Отже італійська політика йде виразно всупереч політиці цих держав.

Хоч із заяви про німецьке збровення виходить, що Італія піддержує Німеччину, то Мусоліні рівночасно додає, що Італія стоїть за незалежність Австрії, себто проти її прилучення до Німеччини, як цього хоче Гітлер. Цим Мусоліні виразно заявляє, що Італія буде так довго йти з Німеччиною, як довго Німеччина не захоче прилучити до себе Австрію.

Слова Мусолінія показують, що европейська ситуація назагал далі обертається коло противенства Італії й Франції. Вона далі напружена. Проти себе стоять два ворожі табори. Кождий табор узброюється. Сьогодні вони говорять про мир, але, як довго потраплять говорити мирно, цього ніхто не знає. Мусоліні радить Італії узброїтись.

В ПОШУКУВАННЮ АВТОРІТЕТІВ

(Голос у дискусії про „Всеукраїнський Конґрес").

Вже довший час в українській національній пресі дискутують проблему скликання „Всеукраїнського „Національного Конґресу", який, на думку його ініціяторів, мав би утворити для цілого українського суспільства „авторітетний" провід.

Проти цієї думки не можна було би сказати нічого супеpечного, коли би дійсно була надія, що з того „Всеукраїнського Конґресу" вийшов би дійсно „авторітетний провід", а не нова компромітація найкращих надій і сподіванок та цілком льоґічний з того занепад українського визвольницького руху взагалі. Бо ніщо не підриває так сильно руху, як розчарування мас, викликане нездійсненням розпалених надій.

Тимчасом вірити в створення „авторітетного" проводу на тому конґресі, ніяк не можна, бо і сам конгрес у тому вигляді, як його проектують, мав би замало авторітету, бо складався б із випадкових людей, що представляли би не справжні сили українського народу, а лише позбавлені від довшого часу всякого авторітету еміґраційні партії й організації, які хотіли би через той конґрес відзискати давній авторітет. Та авторітет, коли його раз втрачено, назад не відзискується. І не витворюється авторітетів штучним ліпленням усяких політичних недобитків, — а лише довгою жертвенною працею та доказаною на тій праці вищістю.

Бо перш за все требаж собі усвідомити, що таке авторітет.

Коли ми поглянемо на минуле й сучасне, то зауважимо, що всі ті, котрі мали для своїх сучасників великий авторітет, були слугами великого ідеалу. Ніхто не здолає викликати до себе правдової пошани й визнання авторітетности в загально-національних справах службою вузько-особистим чи вузько-партійним цілям. Французький соціольоґ Ґрасе каже, що „авторітет — це вміння створити зі своєї мети ідеал для інших". Ясно, що це є можливе лише тоді, коли ця „особиста" мета обіймає в дійсности такі великі цілі, що захоплює ними й ціле суспільство. Українське суспільство віддавна має вже такі великі цілі — витворення своєї Великої Соборної Незалежної Держави, і тому для людей, що хотіли би зробитися авторітетами для українського суспільства, є необхідне лиш одно: вміння зробитися слугами цього українського національного ідеалу, вміння виказати цілому суспільству, що ця служба українському національному ідеалови є дійсно **служба** — безкорисна, жертвенна, віддана.

Бо загал, маса, є завжди еґоїстичною, є завжди матеріялістичною, завжди ліпкується про задоволення інтересів дня, про задоволення інтерісів шлунка. Але саме тому вона відчуває велику повагу до людей, які відріжняються від неї, які не мають тих потреб, що вона їх має, а визнають вищі цілі, вищі ідеї. Лише такі люди можуть мати в її очах авторітет, коли йде справа по потреби й ідеали нації. Не дрібні люди, що шукають компромісів та угод (бо вони нічим не відріжняються від маси, від загалу), а героїчні люди, що прямують до осягнення цілей без огляду на жертви. Чи не в тому полягав авторітет Ґандія? Хіба не в тому полягав авторітет Ґарибальдія? Хіба не в тому полягає авторітет Ґадія? Хіба не в тому авторітет ірляндського Де Валєри?

Там, де є визнання авторітету, там є завжди визнання вищости й нижчости, визнання нерівности, визнання ґієрархічности. Наші дотеперішні політичні партії були всі заражені зле продуманим „демократизмом", що проголошував усіх „рівними" і виключував усяку „ґієрархічність". Тимчасом треба прийняти за непорушне правило, що не може бути рівности між тим, хто віддає своє життя за батьківщину, і тим, хто на тій батьківщині спекулює; не може бути рівности між тим, хто організує народні маси, перейняті революційним духом та спрагою за чином, і тим, хто не має нічого спільного з тими народніми масами, а жиє далі партійними програмами, давно перекресленими життям.

І тут ніякі механічні сполучення нічого не допоможуть, і ніякого авторітету не витворять.

Коли ми коримося якійсь особі чи установі, котрої авторітет визнаємо, то робимо це не тому, ніби вважаємо її ради чи накази за безперечно мудрі, але тому, що в самому нашому уявленні тої особи чи інституції є така психічна сила, яка примушує нашу волю ділати у відповідному напрямку. В нашому уявленні про мішанину всіх отих еміґрантських недобитків та краєвих угодовців, що хотять збиратися на „Всеукраїнський Конґрес", не може бути такої психічної, примусової сили, бо ми знаємо занадто добре, що за тою мішаниною чи збираниною нема ніякої дійсної сили і нема ніяких моральних прав на всенаціональний провід. Бо і сам провід може бути авторітетним лише тоді, коли авторітетними є ті люди чи орґанізації, які той провід складатимуть. А тимчасом який авторітет може мати УНДО зі своєю угодовою політикою і відсутністю всякої блискучої й жертвенної індивідуальности? Який авторітет може мати так званий уряд УНР, що проголошує своє „незацікавлення" до всіх тих територій, які знаходяться поза кордонами Совітів, і так жахливо „розчаровується" в своїй орієнтації на Польщу, тепер вірного совітського приятеля? Який авторітет можуть мати представники всяких есдеківських чи есерівських партій, коли всім відомо, що ті партії нараховують лише по кілька одиниць, а їхні програми нікого більш не цікавлять? Який авторітет можуть мати представники гетьмана Скоропадського, коли відомо, що він уже раз дезертував зі свого гетьманського трону?

Ні, не в збиганині всіх цих безавторітетних людей може витворитися всенаціональний авторітет, а лише в органічній упертій жертвенній роботі, спрямований все в одному напрямку — на користь все одної великої ідеї: Української Соборної Державности. Витворення такого авторітету вимагає часу, терпіння і жертв; але якщо ми хочемо знайти наші авторітети, то мусимо шукати їх лише на цій дорозі впертої праці, а не штучних комбінацій безавторітетних одиниць чи організацій.

Евген Онацький.

І. Л—кий.

НАПОЛЕОН І УКРАЇНА

Постать Наполеона, що так всевладно панує над історією Европи перших двох десятиліть минулого століття, не могла очевидно не притягнути до себе уваги тодішніх Українців. Ті, що правда, досить скупі відомости, які ми маємо, свідчать, що серед українських патріотів тих часів французький імператор користувався деякими симпатіями.

Джерелом тих симпатій було згадуване вже захоплення тодішньої інтеліґенції визвольними ідеями французького просвічення та інтерес, який викликали події французької революції серед опозиційно-республиканської настроєної частини українського суспільства. Зрозуміло, що і Наполеон, котрий хоч був ліквідатором революції, але одночасно і її продовженням, мусів стрінутися з деякими симпатіями у тодішньої інтеліґенції, і то не лише в нас, але й у цілій Европі.

Позатим українські патріоти могли сподіватись від Наполеона ще й національно-політичного визволення. Вони розуміли, що останній акт французько-російського конфлікту, до якого — незалежно від таких подій, як мир у Тільзіті — обидві сторони готовились, може спричинити розвязку української справи.

Тому зрозумілими для нас такі випадки, які мали місце ще в році 1807 на Полтавщині. Один шляхтич з Костятиноґраду, Яків Мочуговський, почувши, що розпочалася війна з Францією, дуже зрадів і висловив побажання, щоби Бонапарт зруйнував Росію. „Якби я Бонапарта побачив тут, то на крилах полетів би до нього", десь-там висловився Мочуговський, як доносив на нього губернатор. Інший знову шляхтич, високий урядовець і будучий маршалок шляхти в Переяславі, Василь Лукашевич, підчас якогось бенкету навіть підніс тост на перемогу Наполеона. Цей останній факт тимбільше цікавий для нас, що Лукашевич відомий серед громадянства як український „сепаратист", був пізніше фундатор таємного українського товариства і спокутував усе це арештом у 1825 році та увязненням у твердині Петра і Павла в Петербурзі.

Цікаво, що симпатії до Наполеона були не лише серед верхів українського суспільства, але й серед народу. Нащадки колишніх козаків ніяк не могли примиритись з новим порядком і все мріяли про колишню волю. Виразником тих мрій був одставний салдат, Федір Гуцан. Коли його покликано знову до служби, він заявив, що „коли йому тепер іти служити, то піде він не проти ворога (тобто Французів) а проти Москалів і почне різати їх до останнього".

Ще з виразнішими проявами симпатій до Наполеона і Французів стрічаємось на Правобережній Україні. Одначе тут серед майже цілковито спольщеної шляхти далеко менше мали вплив українські національні моменти, ніж у гетьманщині. Наполеон був для місцевої шляхти тим, що визволить Польщу і допоможе й тим землям обєднатися з нею. В імя здійснення тих ідеалів приготовляє гр. Олізар 20 тисяч дукатів на організацію полку, а інший поміщик з тодішніх українофілів, чи певніше козакофілів, дід будучого письменника Михайла Чайковського, організує зі своїх двірських козаків полк під командою „вусатого отамана" Пшеничного на поміч Наполеонови.

А коли прийшли події 1812 року й армія Наполеона вступила в межі Росії, уряд дуже зручно зумів зашахувати всякі прояви симпатій до Наполеона, особливо серед народу — орґанізацією козацтва. Нераз хапався цього способу петербурський уряд, бо знав добре, про що найбільше мріють нащадки колишнього козацтва. Перспективою відродження козаччини завжди можна було купити довіря Українців. Так сталося і тепер. Орґанізацію козацьких полків українське селянство і козацтво стрінули з величезним захопленням. Нарід, як свідчить автор „Енеїди" І. Котляревський, „вступав до козацтва з радістю, охотно і без ніякого спротиву". Найбільше сприяло успіхови запевнення з боку уряду, що селяни, вернувшись домів, не будуть вертатись до кріпацького стану, лише залишаться вільними козаками. Очевидно, ці надії не здійснились і в 1816 році козацтво було зліквідоване. Цкаво при тому, що українські козацькі полки, видно не були в очах уряду цілком певним елементом, бо їх на фронт не посилано.

Цей нарис був би неповний, якби ми не згадали про зацікавлення, яке зі свого боку викликувала Україна у великого Корсиканця. Що таке зацікавлення у Наполеона і його співробітників було, тепер після праць І. Борщака не доводиться оспорювати. В цім випадку імператорський уряд наслідував колишній королівський, який досить енергійно підтримував протиросійську акцію Орлика. Та це і зрозуміло. Готуючись до боротьби на життя і на смерть з російським велитнем, Наполеон був зацікавлений у підтримці тих усіх сил, які могли сприяти ослабленню ворога.

Найбільше пророчисто свідчить про інтерес Наполеона до України історія України, написана для нього тодішнім офіціяльним істориком Лезюром. У тій книжці читаємо про те, що „Українці є далеко більш шляхотні, щирі, ввічливі, гостинні й освічені ніж Москалі". З великою симпатією ставиться автор до історичних українських діячів Хмельницького й Мазепи; також клеймує політику насильства й жорстокости, яку провадили відносно України Петро і Катерина.

Та книжка Лезюра, разом з іншими творами европейських авторів про Україну, які мав зі собою Наполеон підчас походу 1812 р., пророчисто свідчать про інтерес його до України, як і те, що, тікаючи з Москви, Наполеон узяв зі собою примірник „Енеїди" Котляревського.—(„Новий Час")

Артур Шніцлер.

ТРИКРАТНА ОСТОРОГА

(Докінчення)

— „Чи я бачив його? Мотилів я бачив багато, отже певно й того, про якого ти думаєш".

— „Так. Багато їх бачив ти! І неодного з них здунув віддих твоїх уст з призначеної йому дороги. Того одначе, про якого я думаю, твій жагучий віддих поніс аж ген у сторону сходу. І так летів мотиль милями щораз далі і далі, туди, понад золоті штахети, що околюють сад королівської палати. А від того мотиля возьметься гусениця, що рівно за рік, в один жаркий літній день, попаде на білу шию молодої королеви, і так нечайно збудить її зі сну, що їй, вагітній, застигне серце у груди, і плід її лона змертвіє. Отак замісць законного, позбавленого життя потомка, унаслідок державу після короля брат цьогож. Але він лукавий, злочинний і лютий; він доведе нарід до розпуки, до ворохобні! І врешті, шукаючи власного ратунку, накличе він війну, твоїй укоханій вітчині в погубу. А виновником того всього це ніхто інший, тільки ти, необережний. Ти, якого гарячий віддих повернув барвистого мотиля там, на галяві, у сторону сходу, понад золоті штахети — до саду короля".

Тут винуватений знизив плечима.

— „Що все те може так статися, як ти це заповідаєш, невидимий духу, того заперечити я ніяк не всилі, бож у світі воно так, що одно виходить з другого, і доволі часто щось велитенське з дрібниці, а мале з великого. Але щож змоглоб мене принукати вірити саме в це твоє пророцтво, поки ще не справдилось те друге, що грозило мені смертю на випадок, колиб я зважився вийти на вершок оцеї скали?"

Та в цей мент загуділо довкола нього страшним буровієм:

— „Хто вийшов на вершини отут, той мусить і зійти з них. якщо бажає жити між людьми далі. Чи ти думав про те?"

І як лиш ті слова Незбагненого прогомоніли, мандрівець раптом підвівся з землі, наче готовий якнайскорше допасти спасенної стежки, якою мав він почати свій поворот ген на землю. Але тут він, повний нечайної трівоги, побачив, що довкола нього була вже глибока ніч, і заразом він зрозумів, що до такого подвигу, як спускатися вниз, треба йому денного світла. Та щоби бути певним усіх своїх сил принайменше на завтра, леґіль знову поклався на вузькому хребті скали, дожидаючи з невгомною тугою цілющого сну. Одначе, хоч і як непорушно лежав він, то тяма й думки його були сторожко чуйні, втомлені повіки болюче розкриті, і тремтіння якогось предивного прочуття пробігало його душею і жилами. Бездонний провал, понад який треба йому було спускатися згори, коли хотів вертатися в життя, стояв йому водно перед очима. А крім того він, що звичайно, певний кожного свого кроку, став почувати тепер невідомі йому досі сумніви. Докучливі, вражаючі сумніви, так, що згодом було молодцеви з ними надто вже тяжко, і йому видалось далеко кращим таки зараз зважитись на преважний сход понад бездонню, ніж каратися мукою непевного дожидання. І одчайдушно зірвався юнак до чину, до сміливого подвигу опанувати небезпечну дорогу таки в темряві, без благословення світла, пробуючи шляху крок-у-крок ногою. Але коли тільки він зробив перший крок у темряві, йому було так, начеб він почув невідкличний присуд на себе, присуд неминучої судьби, віщованої йому, а яка тепер в найкоротшім часі мусіла совершитися. І повний хмарного гніву зблуканий крикнув у сторону небес:

— „Невидимий духу, ти, що мене трикратно остерігав, ти, якому я тричі не ймив віри, а якому я тепер, як дужчому від мене скоряюся; слухай! Поки ти погубиш мене, дай пізнати мені, хто ти".

А на це пронеслося крізь ніч, ніби дімаючо близько, і водночас незбагненно далеко:

— „Ніхто зі смертних людей не збагнув ще мене ніколи, а імен в мене багато. Забобонні зовуть мене призначінням, безумні припадком а благочестиві Богом. Для тих же, що вважаються мудрцями, я сила, що була в началі всього сотворіння і буде на віки вічні, всевидуча і всеприсуща в усьому, що діється".

— „То я проклинаю тебе в останню хвилю мойого життя!" — відгукнувсь чоловік з гіркістю смерти в серцю. — Бо якщо ти сила, що була в началі всього сотворіння і буде на віки вічні, всевидуча і всеприсуща в усьому, що діється, то тоді все **мусіло** статися так, як сталося. Тоді мусів я зайти в ліс, щоб доконати душогубства, мусів проходити тією галявою, щоби зготовити погубу моїй вітчині, і мусів продістатись на скалу, щоб тут згинути — твоїй осторозі наперекір. Так і навіщож було присуджено мені почути ту осторогу тричі, якщо користи з неї не сміло бути для мене ніякої? Чи треба було того? І нащож, о глуме глумів, мушу я ще в мою останню хвилю простогнувати тут перед тобою оце мов безпомічне „чому"?

Та тут здавалося людині, начеб краями незримих небес, роздався — повний ваги нечуваної відповіди, — чудний сміх. Але коли мандрівець, задивлений поглядом у далечінь, намагався прислухатись до нього, то земля під його ногами захиталась і ніби подалась у глибінь. І в цей мент і юнак провалився у безодню, глибину, ніж міліони найглибших провалів, у темряву, де чатували всі ночі, які коли настали і які ще настануть, як довго світ від його начала аж ген до кінця всього створіння.

З німецької мови переклав **Д-р Остап Грицай.**

ЧЕРГОВИЙ КЛИЧ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЗА КАРУ СМЕРТИ.

У стейтовій тюрмі в Гернандо, в стейті Місісіпі, повішено трох Муринів, засуджених на смерть на основі їх власного признання, що вони знасилували молоду білу дівчину. Велику сторожу війська треба було поставити коло тюрми, щоби не допустити білих злінчувати Муринів.

Білі, видно, не були вдоволені з кари смерти: вони думають, що проста кара смерти не досить відстрашує від злочинів.

У Порт Гюрон, в стейті Мішиґен, поліція допала Мурина Герберта Йонґблода, помічника відомого бандита Дилинджера. У стрілянині Йонґблод дістав смертельну рану. Три полісмени дістали теж тяжкі рани, а один відай помре. Кажуть, що Йонґблод стріляв, бо знав, що його мають судити за вбивство, за яке належиться кара смерти. Якби не ця загроза, він мабуть був би піддався поліції.

Замісць відстрашувати від злочину, кара смерти штовхнула людину на злочин.

РОЗКОЛЮЮТЬ ВОЛОС.

Одна американська комуністична ґазетка почала завзяту дискусію за театр і робітництво.

Один з редакторів ґазети був на представленню „Вони не згинуть". Воно йому дуже подобалось і він вихвалив штуку під небеса.

Другий редактор тої самої ґазети був невдоволений з цих похвал. Та коли сам пішов на штуку, то знайшовся в тяжкому клопоті, бо відчував, що штука добра навіть з його погляду. Та тут він уважав продуцента штуки буржуєм, якого він повинен поборювати.

Отже попирати штуку значило, з його погляду, піддержувати клясову свідомість робітників. Та платити вступ, значить наповняти грішми калитку буржуя, отже нищити робітників.

ГУМОР І ПОВАГА.

Німецька поліція в Берліні видала заборону говорити жарти про членів уряду.

Коли таке треба було аж забороняти, то це знак, що таких жартів було багато. У цей спосіб поліція пробує ратувати повагу уряду.

В Англії не вважають за велику людину політика, котрий не має „сенсу гумору" та не вміє посміятися з доброго жарту, навіть зверненого проти себе самого.

ІСПИТ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ.

Нюйорські поліціаї здають тепер „іспит інтеліґенції". Ґазетні репортери, які описували іспит першої групи, кажуть, що полісмени були сильно подраженні, нервові й боязливі. Цікаво було би розглянути, котрі з них перед іспитами тряслися найбільше. Чи не ті, що грубо поводилися супроти публики?

РОДИЧІ Й УЧИТЕЛІ.

На недавній конференції виховників у Клівленді говорив представник Американського Історичного Товариства, що нинішня американська школа вчить учеників замовчувати критичні уваги про бизнес, щоби великі підприємці могли далі тягнути великі зиски.

Йому звернули увагу, що реформа школи не може вийти від самої школи, а від родичів. Якщо родичі не зацікавляться школою, вчителями, шкільними підручниками та не будуть старатися їх поправляти, то виховання дітей мусить вийти на щось у роді „обрихтування" рекрутів.

ПРОТОКОЛ

З річного засідання головного уряду Українського Народного Союза, яке відбулося в днях 19 до 24 лютого 1934 року в домі У. Н. Союза під ч. 81—83 Гренд Стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

(2)

Звіт головного предсідника У. Н. Союза, М. Мурашка.

Бонди.

Справа бондів мається трохи інакше ніж справа морґеджів. Міста, які залягають зі сплатою бондів та процентів, стараються наладнати свої справи так, що стараються перевести нові пляни сплати бондів на довші реченці, ніж бонди були видані. Всі вони впорядковують свої обдовження і сплати процентів згідно з їхніми новими плянами. Це також дає нам багато праці, бо треба точно студіювати всякі леґальности супроти таких нових плянів. Ми мусимо добре пильнувати, щоби в тих нових плянах наша організація була забезпечена щодо своїх інвестицій та процентів.

Три міста, які не платять процентів від бондів, саме тепер переводять нові пляни на сплату бондів. Це: Гай Пойнт, Норт Кароляйна; Маямі, Флорида; і Боро оф Форт Лі. Згадані міста почнуть платити проценти від бондів згідно з їх новими плянами з початком 1934 року, а сплату бондів відтягають на довший реченець.

Справу тих ріжних плянів, які згадані міста хочуть переводити для сплати незаплачених бондів та процентів, як також справу бондів так званих „Говермент Гом Лон", які нам треба перебирати за сплату морґеджів, річне засідання по докладнім розглянENню мусить вирішити, щоби знати, яке становище треба нам щодо того заняти.

Позички членам.

Виясянивши справу морґеджів і бондів, у яких є інвестовані гроші У. Н. Союза, згадаю ще про позички членам у новім роді обезпечення, бо це також інвестиції.

У. Н. Союз мав до кінця 1932 року позичок на морґеджі 137, бондів 35, позичок на нові роди обезпечення в клясах Е. Р. О. 27.

З приняттям реформи в 1932 році й по виміні 9,276 членами їхніх грамот старого роду обезпечення на новий число позичок в 1933 році збільшилось на 3,822. Стільки членів У. Н. Союза, користаючи з права виміни своїх грамот, за останніх 8 місяців у 1933 році позичили з У. Н. Союза на свої вже нові грамоти суму $186,529.

Це право членів, позичати гроші на свої нові грамоти, яке дає членам реформа, ратувало тих членів вдержати своє обезпечення в У. Н. Союзі. Але рівночасно такі позички членів збільшили працю головної канцелярії, бо треба тепер майже одної постійної помічної сили, щоби ці позички були як слід упорядковані. Кожда позичка членови, хочби найменша, вимагає від заряду такого самого книговодства, як і найбільша. Та хоч уділювання такого великого числа позичок в такім короткім часі дало головній канцелярії багато праці, то зате приблизно чотири тисячі членів змогли задержати своє обезпечення в У. Н. Союзі.

Головний екзекутивний комітет предложить річному засіданню всі інформації, потрібні до вирішення, як прийде на це черга на наших нарадах. Нам треба добре застановитися над справою морґеджів і бондів, бо це тепер для організації і її заряду є дуже важна справа.

Про загальний стан майна У. Н. Союза та руху членів дадуть свої звіти п. Слободян і п. Галичин.

В минулому році поза щоденними обовязками мого урядування в головній канцелярії потреба вимагала, щоб з ріжних причин відвідати багато відділів в ріжних місцевостях, які домагалися мого приїзду для полагодження справ, що по відділах виринають.

Я відбув ось-такі подорожі:

Лютий. Провіденс, Р. Ай., відділ 177.

Червень. Бронкс, Н. Й., відділ 298.

Липень. Ровей і Перт Амбой, Н. Дж. В тих місцевостях був зі мною гол. рад. п. Ваверчак.

Серпень. Шікаґо, Ілл., Ст. Луіс, Мо., й Іст Ст. Луіс, Ілл. До Шікаґо й Ст. Луіс, з нагоди представництва на Українським Тижні, їздив також д-р Мишуга.

Вересень. Ню Йорк, Н. Й., відділ 117. Ювилейне свято. Стемфорд, Конн., на отворенню Першої Української Вищої Католицької Школи від У. Н. Союза їздив я і п. Слободян. Був на святі організації О.Д.-В.У., в Ню Йорку, а в Філадельфії на округних зборах відділів, які заряджали головні урядники п. Пашук і п. Слободян.

Жовтень. Петерсон, Н. Дж.; Ню Гейвен, Ансонія і Бриджпорт, Конн., та Ст. Клер, Па. В тих місцевостях були зі мною також отсі головні урядники: п. Євуськ був у Ню Гейвен, Ансонії і Бриджпорт, Конн; п. Капітула в Ст. Клер.

Листопад. Спрінг Велей, Н. Й.; Вунсокет і Менвіл, Р. Ай.

В кождій з тих місцевостей, де я був сам, чи з іншими головними урядниками, підношено вагу організування молоді до У. Н. Союза, отже для справи організування відділів молоді, беручи під увагу теперішній тяжкий час, зроблено стільки, що рух цей, за творення відділів виключно для молоді, почався. Маємо вже початки в Ст. Луіс, Клівленд, Ню Гейвен, Ансонія, Бриджпорт і Ньюарк. Тепер з нагоди сорокліття У. Н. Союза треба нам усім ту акцію повести з більшим рухом, бо саме тепер є добра нагода до цеї праці.

Про всі мої поїздки, які я мав за останніх шість місяців, згадаю цей факт, що тепер, по 18 конвенції, коли знесено денну дієту для урядника зі сталою місячною платнею, коли організація покриває лише кошти подорожі і помешкання, організація такого урядника використовує, бо він мусить їздити по кілька разів в місяць по ріжних місцевостях для організаційної справи та витрачувати частину своєї заробітної платні, якої йому ніхто не зверне, а якої тепер у дорогих часах кождому потрібно на прожиток. Це не є ніяке нарікання з моєї сторони; я лише стверджую факт, який досвідчив сам на собі, бо мені довелось найбільше таких поїздок відбути, та до кождої я мусів доложити зі свого місячного заробітку.

За останнього пів року, працюючи стало в гол. канцелярії, полагодив я багато справ листування до відділів, до поодиноких членів і ріжних установ. Усіх листів було понад 300. З цього листування я маю точний спис, який можна колинебудь провірити.

При кінці мого звіту стверджую, що співпраця членів головного екзекутивного комітету, всіх членів головного уряду та редакції „Свободи" за останній рік нашого урядування була солідна і щира. Кождий з нас старався виконати свій обовязок згідно зі своїм урядом. Тому моїм обовязком є подякувати всім членам екзекутиви, головним урядникам та редакторам за співпрацю, яку ми виконували для добра організації. Також мушу подякувати всім відділовим урядникам та членам за їх співпрацю та довіря, з яким вони відносились до мене за останній рік. Бажаю, щоб і наступаючого наша співпраця була спрямована лише для добра всіх наших членів і цілої нашої організації.

(Далі буде).

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

В понеділок, 19. березня помер в Ню Йорку в годині 2.45 рано **Олекса Мулик**, член Українського Клюбу Поступового, відд. 70 У. Н. Союза в Джерзи Сіти. Покійний вступив до У. Н. Союза 1917 р., маючи 29 років, а помер, маючи 46 років. Покійний полишив жену вдовою. Похорон відбудеться в середу, 21. березня, в годині 1-шій пополудни з під ч. 587 W. 177th St., New York City. Проситься членів згаданого Товариства відвідити члена, хто може. Земля йому пером!

Іван Гелета, ф. секр.

СОН.

Раз по труді цілоденнім
Сиджу тай думаю:
Чому волі, я, член люду,
Ще й досі не маю?

Відповіди годі було
В думках відшукати,
Тож по хвилі я втомився
Й почав засипляти.

Сниться мені, що я в лісі
По тернині ходжу;
Хоч як тяжко, вперед іду,
Вертатись не хочу.

Нараз бачу живий образ:
Город з цвіточками,
Що розвився, мов рай божий,
Помежи лісами.

А над цими цвіточками
Сарана літає
І що хвилі, мов та туча,
На цвіти спадає.

Вище цеї друга верства
Сарани літає
І якісь розкази нижчим
Твердо приділяє.

А та внизу не дармує:
Те цвіття, зїдає
І собою, мов плахтою,
Цвіточки вкриває.

Котрій цвіточці сарана
Ксріння поїла,
Ця вже, бідна, головоньку
У низ похилила.

А котра ще чулась всилі
Й головку підняла,
То на неї та сарана
Гурмою злітала.

І я стратив всю надію
В життя цвітів милих,
Як почали вони, бідні,
Класться до могили.

Нараз чую: страшний вихор
З усіх сторін гуде...
Щож станеться з цвіточками?
Що сарані буде?

Чую в бурі дивні звуки,
Наче голос з неба:
„Не в могилу вам класться,
А боротись треба!

„Встаньте до борні ви разом,
Кайдани порвіте
І вражою злою кровю
Волю окропіте!"

І о диво! Чудна сила
У цвіти вступила
І мов огнем до боротьби
Усіх запалила.

І піднявсь шум великий,
Буря помагає;
Вся сарана мов мертвая
На землю спадає.

Пробудився я із сну того
З новими думками:
Мати волю — треба вести
Борню з ворогами.

Йосиф Буката.

Мусій Степанчук.

МОЇ СКАРБИ.

Коли гості загостять в мою хатину,
Я багацтвом перед ними не чванюся,
Не справляю їм гучної я гостини,
Але скромно, тихо з ними обійдуся.

Не беру їх я в покої пребогаті,
Не хвалюся портретами й образами;
Дорогих річей не маю я у хаті,
Не прибрані стіни й ліжка килимами.

Веду гостей я в покоїк невеличкий,
Де весело бавляться діти маленькі,
Де здорові і румяні у них личка,
Де всміхаються устонька рожевенькі.

Я чванюся, як одіті вони пишно,
Як в них оченька сміються і сіяють,
Як говорять і щебечуть вони втішно
І пісень рідних гарненьких заспівають.

Тай дружиною своєю не хвалюся,
Що на ній перстені, сукні, пишні шати, —
На діток лиш й на дружину подивлюся
Тай очима скажу мовчки: „Це їх мати!"

ЗВІТ ЗАВІДАТЕЛЯ СВОБОДИ

від 1-го січня до 31-го грудня 1933 року.

ПРИХОДИ:		РОЗХОДИ:	
Січень	$5,848.38	Січень	$ 5,338.84
Лютий	5,757.10	Лютий	4,216.27
Березень	4,894.91	Березень	5,667.60
Квітень	4,768.16	Квітень	5,218.31
Травень	6,862.06	Травень	4,372.36
Червень	5,084.04	Червень	5,463.69
Липень	5,799.19	Липень	4,726.39
Серпень	4,640.84	Серпень	5,688.85
Вересень	5,744.19	Вересень	5,663.41
Жовтень	5,646.18	Жовтень	7,552.81
Листопад	5,262.07	Листопад	4,162.02
Грудень	5,317.61	Грудень	11,091.26
Разом	65,624.73	Разом	$69,161.81

ПОЯСНЕННЯ ПРИХОДІВ І РОЗХОДІВ.

На приходи зложилися слідуючі позиції:

Передплата від членів У. Н. Союза	$43,590.10
Передплата приватна	3,872.42
Оголошення	5,556.07
Роботи У. Н. Союза	4,520.38
Роботи приватні	1,277.47
За оголошення до календаря з 1932 року	22.00
Торг з книгарні	2,740.38
Процент з банку	57.96
Ріжні дрібні, як звороти і т.п.	3,987.95
Разом	$65,624.73

На розходи зложилися слідуючі позиції:

Платні редакторів і завідателя	$13,522.50
Платні робітників	24,152.79
Платні кореспондентів	1,754.00
Папір і інші потрібні матеріяли в друкарні	10,495.07
Почта за часопис	5,810.94
Опал, світло, електрика	1,688.00
Видатки адміністрації	2,241.23
Асекурація	1,164.70
Друкарські і офісові знаряди	341.00
Адвокат	179.92
Направа машин	49.88
Купно книжок	1,915.81
Видатки за календар з 1932	150.12
Текси і рент	5,695.85
Разом	$69,161.81

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Прихід від 1-го січня до 31-го грудня 1933	$65,624.73
Готівка в банку з днем 31-го грудня 1932	10,928.28
Разом	76,553.01
Розхід від 1-го січня до 31-го грудня 1933	69,161.81
Остає готівки по день 31-го грудня 1933	$ 7,391.20
Депозит в газовій компанії	50.00
Разом	$7,441.20

Петро Мацйовський, завідательСвободи.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Приятелі української музики.

Заходом відомого професора й артиста-скрипака, п. Романа Придаткевича, відбулися 28. лютого ц. р. в „Інтернешенел Інститут, 341 E. 17 St. у Ню Йорку, сходини в справі обговорення потреби заснування товариства, яке інтересується українською музикою. На ці сходини явилися 19 осіб (в більшости не-Українців), яким п. Придаткевич розяснив докладно свою ідею і питався всіх приявних зокрема, що вони думають про намічене ним товариство. У своїм рефераті бесідник сказав між іншим, що Українці, крім відомих загально народніх пісень, мають також вищого роду музику, як сонети, симфонії, концерти, камерні твори і т. д. По докладнім обговоренню справи всі приявні (особливо чужинецькі особи) зголосили підперти щиро заходи п. Придаткевича і приєднати для його ідеї якнайбільше число своїх знайомих.

На кінці вирішено, що Американців треба якнайскорше познайомити з вищою українською музикою, щоби вони могли як слід нею зацікавитися. Це дасться зробити лише принагідними концертами, на яких відповідні артисти запрезентують публиці українські музичні твори.

Перший такий публичний концерт відбудеться цього четверга, 22. березня, в год. 8-мій увечір, у Studio Club, 210 East 77th Street, New York City. Пані Флоренс Гудсон Ботсфорд, авторка популярної 3-томової праці про пісні всіх народів (між тими піснями є 6 українських з англійським і українським текстом), виголосить коротку промову про характеристику української музики і її артистичне значіння. Потім п. Придаткевич (скрипка), пані Марджори Кенеди (чельо) і хтось на фортепяні відограють твір Василя Барвінського (Тріо А моль) і деякі композиції п. Придаткевича, основані на українських народніх мотивах. Запрошені артисти співатимуть українські народні пісні. На цей концерт запрошено 50 почесних членів проектованого музичного товариства і вони по концерті вискажуть свобідно свою гадку про цю справу. Всіх тих 50 почесних членів попрошено привести на цей концерт-мітінґ якнайбільше своїх знайомих. Вступ безплатний.

Треба сподіватися, що на згаданім вечерку-концерті буде наших людей бодай стільки, що чужинців. Бо коли ми самі не будемо цікавитися своєю власною музикою, то що тоді подумають про український нарід чужі люди?

Осип Стеткевич.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член бр. св. Івана Хрестителя, 56 від. У. Н. Союза в Відінг, В. Ва., складаю щиру подяку головному урядови нашої організації за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі мені стали великою помічю у моїй недузі. Дякую також місцевим урядникам за їх труд.

Іван Геляк.

Паде великий дощ. Промоклий професор вскакує до крамниці парасольника. Вибрав парасолю тай каже:

— Добре, візьму цю парасолю. Відішліть мені її додому,

РАСОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО В НІМЕЧЧИНІ.

(УП) Загранично - політичний уряд німецької націонал-соціялістичної партії, згідно його провідник Розенберг, влаштували в останньому часі низку відчитів для дипльоматичного корпусу в Берліні та для представників заграничної преси. Цілю тих відчитів є ознайомити чужинців з націонал-соціялістичним світоглядом та навчити їх глядіти на все те, що діється в Німеччині, не з точки погляду лібералізму, а націонал-соціялізму.

Перший відчит мав шеф штабу С. А. (штурмовиків), полковник Рим, про значіння С. А. для німецької нації. Він назвав їх політичними вояками Гітлера та мечем німецької революції. Першим завданням С. А. є боротьба за німецький націонал-соціялізм, а не, як дехто говорить, боротьба з сусідами Німеччини.

Другий відчит мав державний комісар юстиції, д-р Франк, відомий іще з часу оборони Гітлера перед судом після пробної революції. Це найкращий адвокат Німеччини, старий борець за ідеали націонал-соціялізму. Він говорив про основи німецького законодавства тепер і в минулому та вказав на деякі льогічні суперечности давнішого законодавства, що їх тепер усунув націонал-соціялізм. Перед революцією ввесь світогляд соціялізму основувавсь на непризнаванні приватної власности. Тіж самі соціялісти були при владі і заставляли формально цю приватну власність таки признати законно. Їм вигідна була соціялістична теорія лише тоді, коли не йшло про їх приватну власність. Хоч проповідувано знесення приватної власности, каралося злодіїв, що посягали на цю приватну власність. А вони нічого іншого не робили, лише в практиці переводили теорію соціялізму. По суті вони робили те, що їм говорив соціялізм, а з другого боку таcама соціялістична держава карала їх за це. Виходило, що з одного боку злодійство проповідувано явно й славно, а з другого тими самими людьми каралось по закону. Такого роздвоєння нема в націонал-соціялістичній державі. Там законодавство виходить з засади приватної власности і все, що тій засаді противиться, викинено поза рамці життя.

Дня 15. 2. 1934 третій з черги говорив міністер внутрішніх справ, Фрік, також старий борець за ідеали націонал-соціялізму. Говорив на тему расового законодавства. На підставі статистичних даних він твердив, що до революції німецька держава не була по суті німецькою, бо нею правили не-Німці. Деякі цифри: 48% усіх лікарів — Жиди, 62% лікарів у касах хорих — Жиди, 54% усіх адвокатів — Жиди, 80% директорів театрів Жиди, на 1,000 Жидів у Прусії були 315 на провідних становищах державних чи громадських, на 16 членів біржевої управи 12 Жидів, коли по відношенні до загальної цифри населення Жиди становили лише 1.5%. Чужина мала фальшиву уяву про Німців. Все те, що зараховувано Німцями, були Жиди. Тому націонал-соціялістична партія і її провідник Гітлер поставили собі були завдання повернути Німеччину назад в німецькі руки. Точка 6 програми націонал-соціялістичної партії каже, що всі уряди в державі можуть займати лише горожани держави. Пункт 4. каже, що горожанином може бути лише приналежний до нації. А приналежним до нації може бути лише той, у якого жилах пливе німецька кров, без ріжниці конфесії. Отже Жид не може бути приналежним до німецької нації, бо в його жилах не пливе німецька кров. На тій підставі видав німецький уряд закон про прочищення німецького чиновництва від засмічення чужими елементами. В тім законі є третій параграф, так званий „карієрпараграф", у якому сказано, що відповідальні місця у німецькій державі можуть займати лише Арійці. Є виємки й для не-Арійців, але лише для тих, що чимнебудь прислужились для нації, або займали відповідні становища вже в 1914 році. В той спосіб уряд хотів позбутися зайшлих жидівських елементів зі Сходу, головно польських і московських Жидів. Урядовців-Жидів не викидали просто на брук, але їх пенсіонували. Теперішнє німецьке законодавство дбає теж і за здоровля нації, стоючи на принципі, що лише здорова і расово чиста нація може бути хоронителем культури, а всякі сумішки доводить до здегенерування нації. Основою нації є все селянство, яке в часах лібералізму і великих міст та головно патріотів не-німецького походження, що почували себе там патріотами, де їм було добре, вважалося за щось підрядного, некультурного і дикого, а все тому, що селянин був звязаний з землею та чорно працював, коли всі інші „патріоти" бавились і критикували, навіть не знаючи, що всі вони жиють з того самого, селянина. Німецька нація є сьогодні мішаниною ріжних рас, що всі належать до індогерманського пня народів, себто до Арійців. Рішаючим чинником про приналежність до нації не є мова, а кров.

КОРИСТАЙТЕ З ЮВИЛЕЙНОЇ ОФЕРТИ „СВОБОДИ"

Щоби уможливити читання нашого органу ще ширшому кругови нашого громадянства, адміністрація „Свободи" проголошує з приводу Сорокліття Українського Народного Союза спеціяльну оферту для тих передплатників, які запренумерують „Свободу" в січні, лютім і березні 1934 року. Для тих передплатників буде знижена цілорічна передплата з 7 долярів на $5, а піврічна з $3.75 на $3.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Для інвалідів.

Союз Українок в Нюарку переслав на інвалідів в краю через Обеднання $15.

—o—

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

З весілля на Рідний Край.

Громадянин Т. Ковальчук, секр. 370 від. У. Н. Союза, справляв весілля дочці Анні. На весіллю, яке мало наскрізь український характер, бо були поважні українські громадяни і була старокраєва забава, до якої приграрвала українська молодеча орхестра з Ню Бритен, не забуто про рідний край. Члени від. 19 ОДВУ перевели збірку і зібрали на боеву акцію $10.80.

Жертвували по $1: Т. Ковальчук, Юлія Ковальчук, молода пара Клімас, В. Слободзян, С. Дикун; а П. Василик $1.35; по 75 ц.: Ст. Давіцький, В. Козачок; М. Мурин 60 ц.; а по 50 ц.: Анна Мурин, К. Марущак, Н. Плуговський; по 30 ц.: В. Колесняк і М. Довгий; П. Климковський 25 ц.

Член 19. від. ОДВУ.

—o—

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Щедрівка на край.

Товариство „Бандурист" і від. 19. ОДВУ спільно вислали молодь на щедрівку. Щедрували: Маруся Бурбела, Т. Голубович, Павля Федишин, І. Ліпцан, П. Рошка. Защедрували $16.61. На Вест Гейвен: Г. Куць, М. Письменний, В. Каськів, Анна Куць, Марія Вергун защедрували $7. На Фейр Гейвен: О. Небур, М. Рошка, С. Піварчук, М. Матвійчук, М. Веничук, М. Куць, П. Гаврон і И. Веселик защедрували $8.89. Іст Гейвен: Я. Швець, Ф. Равлик, А. Марущак, М. Чайківська, О. Гричаник защедрували $7.50. Вест Гейвен: О. Мельнишин, О. Тайсар, М. Малішевська й О. Малішевська заколядували $7.30.

Разом зі щедрівки і коляди було $47.30.

До Обеднання вислано: на боеву акцію $30, на інвалідів $10, на піддержку акції Обеднання $3. Обслуга за машину коштувала $4, почтові видатки 30 ц. Разом $47.30. Комітет ОДВУ є тої думки, що всі збірки з громади повинні переходити через рекорд відділу, бо тоді знатимемо, скільки вислано з нашої громади і на які ціли.

Жертвували по $1: И. Березицький, І. Хомета, А. Голубович, И. Рижевський, Я. Підлісний, И. Благітка, Н. Кісіль, о. Пристай, П. Федишин, И. Бурбела, Р. Вергун, Т. Шалаган, Н. Хабінець, И. Клімас, О. Плуговський, А. Веселик, В. Попелишин, П. Равлик, С. Линтвинюк, А. Виндзяк, К. Рошка, Я. Швець, М. Гопчак, І. Ройко, М. Дахневич; Н. Войцеховський $1.50; М. Тайсар $1.25; А. Малішевський $1.05; Гродник 75 ц.; по 50 ц.: Д. Мечник, Кулик, Д. Небор, П. Геба, С. Дякун, А. Каськів, Г. Куць, К. Чухрій, М. Клопотовський, П. Воляник, С. Дикун, Н. Дерень, Г. Курніцький, М. Бойчук, М. Салітра, П. Василик, К. Марущак, М. Мельнишин, М. Пендик, П. Гричаник, М. Сасечка, В. Левицький, А. Брухаль, М. Топольницький, Володкевич 55 ц.; М. Лисий 45 ц.; О. Гіна 36 ц.; по 25 ц.: П. Марущак, Н. Папородень, И. Кобильняк, Конат, Волосович, Пловак, П. Тодорчук, В. Грицей, М. Диблис, Н. Музика, М. Пиварчук. — Решта дрібними датками.

Честь молоді, що помогла перевести збірку.

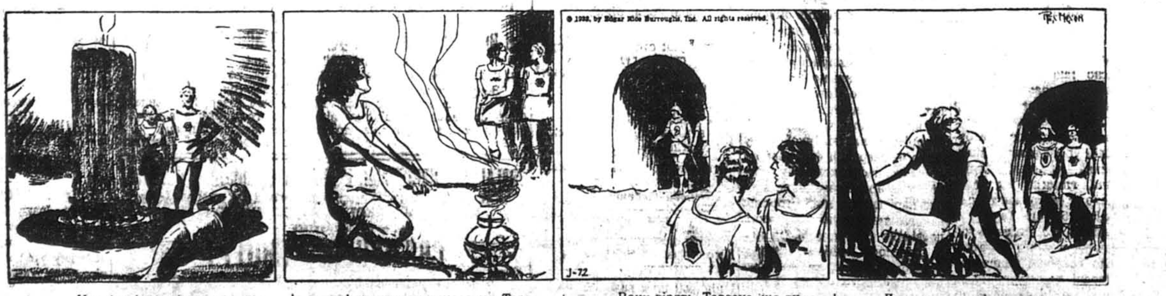
Член ОДВУ К. М.

— Можеш мені позичити десять долярів?
— Ні.
— Коли так, то я мушу нині вечір заручитися!

ГОЛОД НА ЗАКАРПАТТІ.

Наслідком злого врожаю, великих повіней і довгої строгої зими населення Закарпаття опинилося в крайній нужді. Верховина вже голодує, однаке і в багатших околицях запаси збіжа не вистарчають. Їсти нема що, заробити нема де. А на ринку, наслідком девальвації чеської корони, збіже підскочило майже на половину ціни. Всяка урядова акція заломлюється через політичні махінації аграрної партії, яка з голоду робить собі партійний інтерес.

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ. (72)

„Чи ці свічки ніколи не гаснуть?" — спитав Тарзан. „Якби вони погасли, то ми скоро погинули!" сказав Комодофльоренсаль. „Їх полумінь не тільки освітлює баню та камеколоми, але забирає зіпсуте повітря, яке в противному разі нас скоро затруїло".

Наступного дня рано Комодофльоренсаль сказав до Тарзана: „Як нам колись трапиться нагода втікати, було би добре, якби ми тоді були разом". „Як будемо втікати", сказав Тарзан, „то мусимо забрати з собою Таляскару". Князь кинув скоро оком на Тарзана. „Якби я рада була піти з тобою та бути твоєю рабинею!" — крикнула Таляскар.

„Вони вірять, Тарзане, що ти не вмієш говорити нашою мовою, ані навіть її не розумієш", сказав Комодофльоренсаль. „Я скажу їм, що я зроблю так, що ти мене зрозумієш. Тоді вони може нас дадуть до тої самої роботи. Лиши це на мене. Може мені вдасться здурити наших панів".

Десь годину після того, як два вояки привели до Тарзана князя Комодофльоренсаля, він почав камінням. Незадовго потім Кальфастобан дав знак Тарзанови. Тарзан бачив, як Аопонато кивнув на нього, як він стояв мовчки перед сторожем. „Дай нам почути, як ти до нього будеш говорити", сказав Кальфастобан.